

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorum

VD16 B 5530

Tertium Dubium: An liceat iudici vel alteri potestatem exercenti, dolo, mendacio, vel falsa promissione impunitatis, à Reo præsumpto in hoc crimine, vel alijs, confeßionem elicere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

ad humanam naturam spectantia opera exercebat. Sic & Abacuc ex Iudæa in Babylonem ferebatur ab Angelo: sed in Babylone existens loquebatur, audiebat, videbat, aliasq; sēsuum functiones exercebat. Non repugnat, quod à Diabolo ad locum ferantur, & in loco existentes humana opera faciant. Ratio ergo fundamentalis, vt paucis concludam, quare maleficorum denunciations admittantur, diuinatorum & incantatorum reijciantur, est, quia malefici testantur de rebus naturali & humano modo acceptis: Hi verò de obiectis, quæ excedunt humanam cognitionē, nisi alia conditio accedat. Vnde necesse est vt aut fallatur; aut à diabolo, qui etiam fallere solet, & à quo non licet quicquam cognoscere, intelligant. Quare meritò dicta Carolina Constitutio statuit, sicut etiam decernunt. d. l. Idem apud Labeonem. & in C. de malefi. & mathem. l. Nemo. vt in tales diuinatores & incantatores seuerà fiat animaduersio. Si tamē diuinatores & incantatores veritatem aliter quàm per incantationem & diuinationem scirent, non prohiberentur denunciare, seruatis seruandis.

An iudicibus liceat per mendacia veritatem à Reo elicere. Tertium Dubium: *An liceat iudici vel alteri potestatem exercenti, dolo, mendacio, vel falsa promissione impunitatis, à Reo presunto in hoc crimine, vel alijs, confessionem elicere.*

Ut melius dubium intelligatur, talis formatur casus. Iudex habet in carcere sagam, que non vult etiam confiteri: vt inducatur ad confessionem, ipsemet eam accedit, vel alium subornat & dicit; habeo adhuc tres vel duas tuæ Societatis in carceribus (casq; nominat) que se denunciant: cum tamē nullam habeat: sic fortasse vlciscendi animo par pari referet, ait Bodinus. Vel promittit impunitatem & euasione[m], quam nec cogitat, nec potest seruare. Queritur nunc, an tales modi liciti sint?

Quantum ad primam partem, Ioannes Bodinus lib. 4. de Magorum Dæmonomania, cap. i. prope finem, tradit licitum esse iudicibus, mendacijs eruere veritatem à magis & maleficis; Idq; diuino & humano iure, præbat exemplis veteris testamenti. obstetrices, Exo. i. propter mendacium remuneratæ sunt. Abraham Genes. 12. & 20. dixit de vxore sua, quod soror esset. & Genes. 27. Iacob dixit se esse Esau: & alia extant plurima in libris veteris testamenti. Confirmat latius: Plato & Xenophon magistratibus permisissent, vt ad rei publ. administrationem sic mendacia proferrant, vt erga ægros & puerulos adhibentur. Sic ergo, inquit, in iure faciendum, vt occultorum scelerum peruestigetur veritas. His rationibus mouetur ad dicendum, iure diuino & humano licitum esse iudicibus, eruere mendacijs veritatem, quicquid Augustin in
lib.

lib. de mendacio, & Aquinas sentiant ab octo mendacij generibus, quæ exponunt copiosè, abstinendum esse.

*Bodinus
notatur.*

Sic Bodinus loquitur, & quia hæc doctrina falsissima & perniciosissima est, in prima parte dubij, contrarium, ne quis eius lectione capiatur, ostendendum, & eius argumentis respondendum est. Huic falsæ doctrinæ oppono veritatem. Mendacium omne prohibetur iure diuino & humano. Probat, quod iure diuino, Non dices falsum testimonium contra proximum tuum. Psal. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo, &c. Qui loquitur veritatem in corde suo, & qui nō egit dolum in lingua sua. Ergo à contrario sensu non habitabit in tabernaculo DEI, qui loquitur mendacium, & egit dolum in lingua sua. Sapient. 1. cap. Os quod mentitur, occidit animam. Ecclesiastici. 7. Noli velle mentiri omne mendacium. Prouerb. 6. Proferentem mendacia odit Deus. Psalm. 5. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Rectè ergò Augustin. in lib. de mendacio, cap. 14. & S. Thom. 2. 2. q. 110. art. 3. sentiunt, quos necessariò communis sententia sequitur, cum ex verbo Dei euidentis sit, non esse licitum mentiri in vlllo casu, neq; etiam pro conseruatione alicuius vite. 2. 2. q. 2. can. Ne quis. Quia iuxta apostolicam doctrinam, non sunt facienda mala, vt eueniant bona; nec etiam pro aliqua vtilitate & necessitate,

Rom. 3.

sitate, ex eod. can. & ibidem in can. Primum, &
 multis alijs canonibus in eadem caussa quaest.
 Quare oculos non habuit Bodinus, qui dixit
 licitum esse mentiri iure diuino & humano.
 Quod multò magis habet veritatem in Iudice
 & iudicio, cum Iudex vir bonus, & iudicium
 sanctum esse debeat. Quà de caussa communis
 sententia tradit, omne peccatum esse mortale
 in iudicio, quando est de aliqua re graui, spe-
 ctante ad iudicium, vt tradunt S. Thom. 2. 2. q.
 69. art. 1. Caietan. ibid. Martin. Nauarr. de pœ-
 nit. dist. 5. cap. Fratres. num. 12. & 14. & in Ma-
 nuali Confessariorum, cap. 18. num. 3. Domin.
 Sotus in relect. de tegend. & deteg. secretum,
 memb. 2. q. 7. Didac. Couarr. lib. 1. variar. reso-
 lut. cap. 1. num. 2. At quis non intelligit confes-
 sionem, ex qua quis vel damnatur, aut absol-
 uitur, rem esse grauisimam, spectantem ad
 substantiam iudicij? Et confirmatur: quia, vt
 Doctores tradunt, non licet iustè litiganti in
 iudicio, mendacio, aut falsitate vti aduersus
 aduersarij dolum & cauillationes. S. Tho. 2. 2.
 q. 71. art. 3. ad 3. de aduocato, quod non liceat ei
 falsitate vti. Syluest. in verb. Aduocatus, nu. 6.
 Aurea Armilla ibid. nu. 19. Nauarr. in Manuali
 c. 25. nu. 29. Ioan. Immolen. in c. 1. de mutuis pe-
 titis. num. 13. Bald. in Rubr. C. de fide instrum.
 Iason. in L. Cum proponas inter vos. C. de pa-
 ctis post. nu. 4. Couar. lib. 4. variar. resolut. c. 2.
 n. 1. Quare falsissima est Bodini sententia, quod
 A a licitè

licite possunt Iudices mendacijs & falsis mo-
diseruere veritatem.

*Solutio argu-
mento vni
Bodini.*

Ad argumenta Bodini, & quidem ad illud
de obstetricibus: respondetur primò, secun-
dum Alexandrum Halens. in 3. parte. q. 37.
membr. 6. Quod in facto earum duo con-
siderentur: pietas compassionis, & menda-
cium. Compassio opus bonum fuit morali-
ter, & si præcessit ex charitate, fuit etiam me-
ritorium, pro quo remuneratæ sunt tempora-
liter: non tamen propter hoc priuatæ præmio
æterno, saltem si adfuit charitas. Mendacium
verò fuit officiosum, quia profuit, & vtile fuit
ad salutem paruulorum, & nulli nocuum: &
ideò veniale: & idcirco non impediuit meri-
tum pietatis, licet illi mendacio præmium nõ
debeatur. Secundò, cum S. Thoma loc. citato
ad 2. Obstetrices non sunt remuneratæ pro
mendacio, sed pro timore Dei, & beneuolen-
tia, ex qua processit mendacium. Vnde signan-
ter dicitur Exod. 1. Et quia timuerunt obstre-
trices Deum, ædificauit illis domos. Menda-
cium verò postea sequens non fuit meritorium.
De hoc argumento latius in 22. quæst. 2. can. Si
quælibet. Cum Ioan. Turrecre. ibid. Raab si-
militer propter pietatem in nuncios commé-
datur, non propter mendacium officiosum,
quo saluauit viros ad se declinantes, Iosue 2.

Ad alia exempla dico cum S. Thoma sol.
ad 3. quod in Sacra Scriptura, vt Augustinus
dicit,

dicit, in lib. de mendacio. cap. 5. inducuntur aliquorum gesta quasi exempla perfectæ virtutis, de quibus non est æstimandum eos fuisse mentitos. Si quæ tamen in eorum dictis appareant, quæ mendacia videntur, intelligendum est ea figuraliter & prophetice dicta esse. Vnde Augustin. dicit, in lib. contra mendacium. Credendum est, illos homines, qui prophetis temporibus digni autoritate fuisse commemorantur, omnia quæ scripta sunt de illis, prophetice gessisse atq; dixisse. Abraham tamen, vt Augustin. ait, in quæst. super Genesin dicens, Saram esse suam sororem, veritatem voluit celari, & non mendacium dici. Soror enim dicitur: quia filia patris erat. Vnde & ipse Abraham dicit, Genes. 20. Verè soror mea est, filia patris mei, & non matris meæ filia: quia scilicet ex parte patris attinebat. Iacob verò mystice dixit se esse Esau, primogenitum Isaac; quia videlicet primogenita illius de iure ei debebantur. Vfus autem est hoc modo loquendi per spiritum prophetiæ, ad designandum mysterium; quia videlicet minor populus, scilicet gentilium, substituendus erat in locum primogeniti. Iudi h verò laudatur, non quia mentita est Holoferni, sed propter affectum, quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit. Pro similibus argumentorum & horum solutione legendi Alexand. Halens.

loc. dict. S. Bonauentu. in lib. 3. sentent. d. 38. quæst. 2. Gabriel. ibid. q. vnica, arti. 1. Turre. crema. cum text. 22. quæst. 2. can. Vtilem. cap. Si quis per vetus testamentum, cap. Is autem, cap. Abraham. cap. Quæritur cur Patriarchæ, & alij.

Quod verò Plato & Xenophon magistratibus permiserunt, vt in administratione rei. publ. mendacia proferant, vt erga ægrotos & puerulos adhibetur, nihil probat, sed seipsum interimit: quia erga ægrotos & puerulos aut non vtimur mendacijs, aut si quid dicitur, ioco contingit, aut fingimus. At in iudicijs quando agitur de eruenda veritate, ex qua absolutio sequitur, vel damnatio pendet, res grauissima est, & magni præiudicij.

Quantum nunc ad secundam dubij partem spectat, An confessio à iudice extorta promissione impunitatis, sit valida ad hoc, vt quis ex ea possit condemnari?

Negatiuam sententiam tenent Ioan. Imolen. cons. 109. Hyppol. Marsil. ff. de quæst. L. 1. §. quæstioni, & cons. 14. nu. 25. & in cons. 32. nu. 22. Decius in L. 1. C. de sentent. quæ pro eo quod interest, nu. 7. & in L. Ea est natura cauillationis. ff. de reg. iuris, in fin. Et alij, quos citat Couarr. lib. 1. variar. Resolut. c. 2. nu. 16. Probatur hæc opinio. Iuramentum per dolum extortum non nocet iuranti. cap. Cùm contingeret de iureiurando. & c. Quamuis. de pact. in 6. ergo

6. ergo eadem ratione non debet nocere confessio dolo extorta. Idem renunciatio illius, qui fraudulenter fuit inductus ad renunciandum, non valet. cap. Sanè. de renunciat. & confessio facta persuasione aduersarij potest reuocari, vt probat Marsil. in d. conf. 32. In contrarium, talem confessionem esse validam, & reum ex ea condemnari posse, tradunt Felin. in cap. Afferte. de presumpt. Archidiaconus in c. vtilem 22. q. 2. Cinus in L. præsent. C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt. & alij. Ratio eorum est: quia cum ista promissio perniciofa reipubl. sit, seruanda non est. Hanc quæstionem fusius tractant Couarr. lo. citat. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. q. 55. vers. Circa secundum. Jacob. Menoch. lib. 2. de arbitrar. Iudi. casu 367. qui repetit omnia, & in ordinem digerit, quæ Couarr. tradit.

Conueniunt in primis Doctores, & admonent, vt Iudices ab huiusmodi promissionibus, & ratio esse potest; quia promissio obligat de iure naturali: quare hosti etiam seruanda fides est. 23. quæst. 2. cap. Noli. & Gloss. in L. Conuentionum. ff. de pactis. si sit deliberata, voluntaria, de re possibili, aut notabili: & qui promissionem non seruat, frangit fidem. Si autem promittit Iudex impunitatem animo non se obligandi, grauitus peccat significando verbis animum, quem non habet: quod spectat ad mendacium pernicio-

sum, si sit de re notabili, tendente contra salutem corporalem vel spiritualem proximi, de qua re legendus Nauar. in Manuali cap. 18. num. 6.

Secundò, si reus spe promissionis frustratus in confessione perseueret, damnari poterit secundum communem sententiam.

Tertiò, si spe frustratus reuocet confessionem, & excipiat, non debet nec potest ex ea condemnari. Couar. loc. cit. & Menoch. & sic intelligendam primam sententiam tradit.

Quartò, quando reus sic confessus est crimen, & confessionem nec reuocauit, nec confirmauit, non pœna ordinaria, sed arbitraria puniendus esset, & mitiori. Couarr. & Clarus loc. cit. & Menoch. & vt Clarus ait, si talis promissio fiat ab eo qui potest gratiam facere, seruanda esset: nisi circumstantiæ aggrauent: & id in aliquibus curijs practicari tradit.

Prima opinio validioribus nititur argumentis, quæ alij non soluunt, nec suam muniunt, quam us in praxi apud multos sit. Quod verò in oppositum adfertur, hanc Iudicis promissionem non esse seruandam, cum tendat in perniciem rei pub. cuius interest delicta puniri: verum est, vbi de delicto ordine iuris & reo modo constat, vt tradit Couarr. in loc. d. prope finem.

Quat